

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegrafulu este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Săbiu la expeditorul gazetelor prin afara la c. r. poste cu bani gaț'a prin scrisori francate, adresate către expeditorul. Pretul pnenumeratiunei pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. ear pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. și țieri străine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ore cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Nr. 47. ANULU XX.

Săbiu, in 1123 Iunie 1872.

Dupa sciri ulterioare, o conferintia s'au unu congressu românului va avé locu numai dupa alegeri.

Cătra publiculu românului.

Dupa ce subsemnatulu comitetu au primitu însărcinarea, de a execută program'a conferintiei nationale din 5—6 Maiu, carea au luat u inițiativ'a pre terenulu activității intr'acolo: ca românii ardeleni să participe neconditionatu la alegerile dietali, iera tîenut'a politica ulterioară să se decida prin unu organu centrale nationalu (congresu), spre a căru înființare să rîge pre ambii Metropoliti nationali, adresandu-se către Mitropolitulu Andreiu Bar. de Săg un'a că presiedintele comitetului permanent alu congreselor nationali, acestu comitetu atătu prin harthi'a sea din 7 Maiu a. c. îndreptată către cluburile nationale din tôte părțile țierei, și prin apelulu seu din 15/27 Maiu și alte împartasiri către publiculu românului, cătu și prin adres'a din 6 Maiu către Metropoliti nationali, si-au manifestatu activitatea sea spre îndeplinirea programului suse citatu.

La împartasirile facute către publiculu românului ne-au sositu din cele mai multe părți ale țierei răspunsuri, pre cari, asemenea că și pre altele și lucrările conferintiei din 5—6 Maiu și ale comitetului ei, le-amu dat u publicității prin jurnalulu nationalu „Telegr. Rom.” și s'au reprodușu și in alte jurnale nationale române, căci noi ne-amu luat u devisa a fi sinceri și deschisi către natiunea noastră in cauzele ei, și a nu lucră nimic'a intru ascunsu. Asemenea se voru publică și cele ce voru mai încurge.

Din răspunsurile de până acum, din mișcările românilor in tôte părțile, din împartasiri private primite mai in tôte dilele, din vocea tuturor jurnalelor române, chiaru și acelor'a cari au pledatu cu scrupulositate pentru abținerea românilor dela alegerile dietali până in ultimele momente, — din tôte acestea vedemu cu bucurie, ca punctulu primu alu programului nostru: — participarea la alegerile deputatilor dietali — se va îndeplini, și se va eșepta chiaru și fără de a se fi fipsatu unu programu despre postulatele natiunei, înainte de alegeri, in unu congressu nationalu, căci — noi asiă scimu — toti românii, in privint'a țientei și scopului nationalu, au fostu, sunt u și voru fi intruniti in un'a și aceeasi parere, și numai in privint'a modali-tății și spre ajungerea scopului au statutu până acum unele divergenți și adeca intre participarea s'au abținerea dela alegerile dietali, cari divergenți le vedemu deșă complanate, prin participare activa la alegeri, la carea s'au resolutu românii, chiaru și cei mai aprigi operatori ai passivității, asiă și „Gazet'a Trans.” de și in a 11-a ora, i vedemu ocupandu-se de alegeri, chiaru și de liste de deputati, ba și mai departe, i vedemu punendu-se pre terenulu nostru, in directiunea desemnata de către congresele nationali de mai înainte și recunoscându pre comitetulu permanent alu acelor'a.

Deci pentru deslegarea acestei cestiuni nu au mai fostu neîncungiuravă lipsa de unu congressu nationalu inainte de alegeri, dara nici spre acelu scopu, de a deobligă pre deputatii alegendi românii la unu programu nationalu fipsatu, căci asemenea temeri in confesiunea politica a barbatilor români, ce voru primi votulu și încrederea poporului alegatoriu, la urna, precum acelea s'au ivitu d. e. la natiunea sasăsca, carea s'au vedutu necesitata a se adună și intrunî in unu programu la Mediasiu, intre noi românii nu s'au ivitu.

La tôte acestea aparintie îmbucurătoare, avemu numai atăta de a observă, ca precum noi devotati fiindu pentru caus'a nationala, o tractămu pre acea

sinceru și nemascata, fără interesu privat și fără ambițiune personala, tîenindu la o întielegere comuna, asemenea dorimu, că și acei barbatii români, cari au avut u alta directiune și adf au adoptatu terenulu nostru, să conlucre cu noi dimpreuna și asemenea nouă, lasandu tôte interesele particulari la o parte. Bucuros concedemu noi conducerea cauzei nationali la toti cei chiamati pentru acest'a, precum amu doveditu prin actele noastre de până acum, numai scissiunea să se oculăsca intre întiegiuti'a noastră.

Interesele natiunei pretindu, că dezvoltarea lucrurilor să fia naturala și consecintia și lucrarea să tîenască la solidaritate.

Ce scopu potu avea acei'a, cari se punu pre terenulu activității cu ignorarea celor ce au recastigatu acestu terenu? cari conchiama comitetulu permanent alu congreselor nationali din 1861 și 1863, cu delaturarea presiedintei lui, și inca a dechiară sinceru, și deschis natiunei, ca recunosc pre acestu comitetu, pre carele de 6 ani l'au totu desavatu, cari conchiama conferintia generala nationala in modu separatist, până cându — pre bas'a programului nostru — s'au facutu deșă pasi pentru aceea, in modu rationalu, precalculatu și consecinte, iera nu dupa impulsurile unui momentu?

Comitetulu nostru — precum s'au publicatu — au rogatu pre Metropoliti nationali a conchiama unu congressu nationalu pentru statorirea unui programu nationalu și a solidarității in tîenut'a politica, și acestu pasiu alu nostru s'au aprobatu din tôte părțile locuite de români a Ardélului, precum dovedescu actele publicate, și alte împartasiri.

Ambii Metropoliti, iera Mitropolitulu Andreiu Bar. de Săg un'a, ca totu acel'a presiedinte alu comitetului permanent, pre lănga tōta sdruncinat'a stare a sanetății se se cu placere a primitu provocarea noastră și ascultându parerea colegului seu Mitropolitulu Dr. Ioanu Văncea, s'au cerutu concessiunea 'naltului regimu.

In 1/13 Iunie a. c. se înștiințase acestu comitetu, despre răspunsulu înaltului regimu, dupa care congresulu nationalu se pōte țienea dupa alegerile dietali. Acest'a dara se va și face.

De și regimulu nu au satisfacutu cererei Metropolitelor ca adeca, adunarea nationala să se țienea cătu mai curendu, dupa întiegiutiunea Archipastorilor, înainte de alegeri totu-si prin aceea nu s'au împedatu executarea programului nostru — precum mai susu amu omintitu — ci tocmai aci jace unu nou și puternicu motivu, ca românii să-si încordeze tōte poteriile lor pentru alegere de deputati români credinciosi și devotati cauzei nationali, cu cari apoi dimpreuna să se statorăsca program'a natiunei și postulatele ei in unu congressu nationalu, ce s'au și pregatitu.

Comitetulu acest'a până atunci, și au semtitu de datorintia, a și elaboră unu materialu pentru o programa nationala și postulatele românilor pre cum și directiunea și tîenut'a politica ulterioară pre carele (din lips'a mijlocelor) l'au și datu spre publicare jurnalului românului „Telegrafulu Rom.” și apoi se va împart și in brosiure, că mai înainte de congresu, și de tempuriu, toti românii să aiba ocașiune a se pregati și asiă a se adună, a se întielege și a stabili solidaritatea.

Deci până atunci fratiloru, nu ve lasati terenulu vostru la alegerile dietali, ce stau inaintea usiei, alegeti barbatii nostrii, cari să fia in stare a aperi caus'a și programulu natiunei la legislatiune și veniti pregătiti la congresulu natiunei ce se va țienea dupa alegeri, că să statorimu programulu și să restabilimu solidaritatea, și lepadati-ve de tōta particularitatea, că să se oculăsca scissiunea.

Săbiu 8/20 Iunie 1872.

Comitetulu.

Comitetulu nationalu publica in următoarele unu materialu spre orientare la compunerea unui programu nationalu, ce are a se statori cu ocașiunea congresului ce se va conchiama dupa alegerile dietali din a. c.

Caus'a româna la 1872.

Al. I. Gravaminele românilor ardeleni facia cu legislatiunea încordăza opiniunea publica mai multu tempu, facendu-se nu numai obiectu de discussiune prin adunări publice și prin pres'a de tôte dilele, ci și materia de cugetare și pertratare in regiunile mai inalte, ale regimului și a legislatiunei, devenindu tocmai de aceea totu de odata și că cestiune de urgentia.

Al. II. Caus'a, pentru care cestiunea acest'a până acum nu se potu resolu după caviintia, a provenitu — după cum se vede — atătu din lips'a de tempu și de ocașiune bine-venita, cătu mai vertosu din aceea împregiurare, ca factorii legislatiunei neavendu-o înfacisiata asiă, că să o pōta cuprinde in adeveratul ei întielesu, și o au întipuit'o ori de o natura cu multu mai straina, decâtu să-si dificulteze cu ea agendele se se curente, ori apoi o au privit'o de unu caracteru cu multu mai indiferente, decâtu să se fi veditu indemnati, d'a o studiă mai cu deameruntulu și cu scopu seriosu d'a o și deslegă meritiore. —

Al. III. De aceea atătu spre lamurirea lucrului, cătu și spre cascigarea acelei încredere mutue intre poterea statului și natiunea româna, care se vede a fi urmata din incidentulu acestor gravamine și postulate, — ne aflămu indemnati d'a ne adresă din nou către autoritățile statului, recapitulându aceste gravamine și postulate ale românilor de sub corōn'a Ungariei și in specialu a natiunei române din Ardealu intr'unu modu, care să nu lase nici o îndoielă despre aceea precum ca caus'a acest'a româna nu e nici asiă de întielesu, și nici asiă de deslegatu, încătu se pōta — după cum adese-ori se imputa — cătu de departe periclită întiegiutiunea statului, s'au pōte ingreună administratiunea lui; — dara nici — după cum se vede a se pare la multi — asiă de indiferente, încătu să se pōta asiă lesne trece cu vederea — ori — după cum cu dorere amu observatu până acum — să se mai pōta tragană dintr'o di intr'alt'a, fără d'a periclită cele mai vitali interese nu numai ale unei împoporatiuni asiă de considerabile de sub corōn'a ungara, precum e natiunea româna, care după numerositatea bratielor, ce o apara, ocupa primul locu dupa natiunea magiara in acestu statu, — dar' chiaru și ale acestui'a însusi.

Al. IV. Gravaminele și postulatele noastre, de-si sunt u multi, varie, se potu totu-si reduce cu respectu parte la meritulu, parte la form'a in care s'au adusu legile de până acum, privitoare: 1) la dreptulu publicu alu statului, — 2) la dreptulu nationalu, și 3) la dreptulu reprezentativu. — Aceste trei cestiuni cardinali — după cum vomu arată — stau nu numai in strensa legatura un'a cu alt'a, dara ele incurgu d'a dreptulu și asup'a drepturiloru private a singuraticiloru civi ai statului, adeca asup'a sigurantiei personale de onōre, de avere, și de viētia. —

Al. V. Ce se atinge asiă dara mai întâiu de cestiunea dreptului publicu de statu, românii nici odata nu si-au arogatu siesi competintia eschisiva de a schimbă sistem'a politica de statu, și cu atătu mai puțin, — după cum vedemu ca cu nedreptulu li se imputa adese-ori — de a alteră s'au periclită unitatea și întiegiutiunea corōnei ungare, — ci din contra — istoria Ungariei ni martore, ca românii din tôte țierile tîenătoare de acest'a corōna, totu-dēun'a, de câte ori a cerutu trebuintia, au fostu gaț'a de a-si jertfi averea și de a-si versă sângele nu numai că cei mai bravi luptatori in ren-

dulu celorlalti concetateni, dară adese-ori și că cei mai credincioși conducători în apărarea siguranței și integrității ei. —

Al. VI. Déca totu-si românii în enumerarea gravaminelor și postulatelor se atinge și cestiunea dreptului public de statu, apoi acésta e séu numai într'atât, în câtu se vedu nu numai îndreptățiți dară și necesități d'a pretinde, că dreptul public al statului, a carui membri sunt și ei, sa nu se schimbe fără concursul și cu atât mai puțin cu ocolirea și cu ignorarea națiunii române.

Al. VII. Pretinderea acésta nu e o apariție nouă, nici momentană, ci ea e o cestiune istorică, în a carei posesiune amu fostu și ne-amu luptatu de mai mulți secli cu tota determinatiunea și constantia, și care după cum vomu constată mai pre largu — ne constringe de a o eluptă mereu și până atunci, până cându ea va află indetultitatea ei deslegare în mesur'a, ce i se cuvine, — pentru siguranța atâtă a ei propria, câtă și a statului.

Al. VIII. Din datele istorice și diplomatice, anume: din istoria lui Keza, care în lib. I capu V § 6 dice: „Isti enim Zaculi Hungorum residui, qui dum Hungaros in Panoniam iteratos cognoverunt, — non tamen in plano Panoniae, sed cum Blackis in montibus confinis sortem habuerunt, unde Blackis comixtiliter ipsorum uti perhibentur“; — apoi din istoria anonimi Belae regis notari, care la c. 27 dice: tunc habitatores (Blachi) terrae (ultra silvanae) videntes mortem dominisui (Blachi Gelu), sua propria voluntate dextram dantes dominum sibi eligerunt. Tuhutum — quia die illo terram illam obtinuit pacifice et feliciter“; — mai departe din diplomele regelui Andrei dela a. 1211 și 1222 date cruciatiloru teutoni, caror'a li se conferise tiera Borza (Barcia — Bârsa:) cu dreptul „ut multum tributum debeant persolvere cum transierint per terram Siculo-rum aut Blachorum, homines nunc quoque terram habitantes“. — Apoi din diplom'a aceluia-si rege dela a. 1223, prin care se regulăza referintiele de dreptu ale colocitoriloru fundului regiu sasi români, — între altele dice: *Silvam Blachorum et Bissenorum cum aquis usus communes exercendo cum praedictis Blachis et Bissenis, eisdem Contulimus, ut praefata gaudentes libertate nulli indessere teneantur*“; — precum și din diplom'a regelui Andrei III dela a. 1291, în care se dice: *Cum nos universis nobilibus Saxonibus, Siculis et Olachis in partibus transilvanicis apud Albam Iule pro reformatione status eorundem congregationem cum iisdem fecissemus, ab eisdem nobilibus, Saxonibus, Siculis et Olachis diligenter inquiri fecissemus etc.*“ — și din alte nenumerate acte publice se vede, că sistem'a de națiuni politice, în Transilvania, care s'a sustinut cu atâtă scrupulositate până la an. 1848 a avut sorgentele seu dela primitiv'a venire a lor în contactu un'a cu alt'a, a celor trei naționalități genetice principale adică a magiario-seculor, a teutonico-saxonilor și a românilor.

Al. IX. Dară acésta sistem'a de națiuni politice, la care după cum amu vedutu mai de aproape din Dec. lui Andrei III din a. 1291, participau și Olachii că atari, luă mai târziu prin injuriile feudale și mai cu sêma a luptelor religioase o direcțiune în detrimentul națiunii române, care se țineau de ritulul orientat, pentru că mai cu sêma dela 1437 încôce prin lig'a nobililoru secilor și sasilor în contr'a ignobililor, apoi după separarea Ardealului de Ungaria prin acôrdele religioase dela an. 1542—1588 (apr. const. P. I. T. I. 1—3 — și Tit. 8 și 9.) cu cari națiunea și religiunea română se scôte din concertul politic a statului, românii cari nu voia a trece la un'a din cele patru națiuni recepte, se desbrăcarea de drepturile publico-politice ale țierei. —

Al. X. Românii ardeleni reclamă și protestă indată și totu-déun'a în contr'a atentatelor

asupr'a celor mai vitali și nealienabile drepturi publico-politice, ce le-au avut și li competu; — dară aceste proteste precum și complanarea din a. 1437 a „Universitatis regnicolarum tam Hungarorum quam Valachorum, et per eandem Universitatem ad infrascripta effectui deducenda electi“ — unde iidem Hungariet Valachi provocant ad instrumenta St. Stfani regis, în qua de suis imunitatibus agatur etc. — (despre care testéza între alți și Pray la dis. în anal. pag. 163) se vede a nu fi avut efectul duratoriu, — iera reclamarile lor în contr'a legiloru aprobatali, avura numai acelu rezultat, că (în pag. I. tit. 8.) li se concesc liberulu exercitiu religionar și dreptul de a-si alege pre episcopu, apoi (în pag. I. tit. 9.) națiunea română de si nu recepta, se suferi în tiera (admitatut) și nobililoru români li se permise a-si țienea ritulul lor religionar fără prejudiciul altor'a.

Al. XI. Urmarea naturală a eschiderei românilor nobili și liberi din sistem'a politică a țierei, remanandu-li acestor'a numai usuarea relativă a asiă numitelor libertăți individuale, fû, că cu ocașiunea trecerei Ardealului sub cas'a domnitoare Habsburgică că regi ai Ungariei, națiunile și religiunile cele privilegiate și asigurarea drepturile de statu prin diplom'a Leopoldina din an. 1691 nu mai multu sub vechi'a numire de nobiles, Siculi et Saxones, ci sub numirea ce corespundea faptelor de Hungari, Siculi et Saxones, și de patru religiuni recepte: romano-catolică, reformată, luterană și unitară cu total'a eschidere a românilor.

XII. Védiendu asiă dară românii atât din diplom'a Leopoldina, câtă și din acôrdele susu numitelor națiuni și religiuni privilegiate, apoi a rezoluției Alvincian și a diplomei supletorie din an. 1693, că până și nobilimea română și cetățenii români de prin orășiele libere și din fundul regiu, mai cu sêma din punctul de vedere religionar — pre atunci fôrte cardinalu — se eschidu dela drepturile publico-politice, se veduă necesități de a cugetă la delaturarea acestui obstacul și de aceea trecuă parte mare la unirea cu biseric'a romano-catolică pre lângă castigarea unor diplome din an. 1699 și 1701 dela Leopoldu I, prin cari li se promitu pre lângă sustinerea ritului bisericesc aceluși drepturi, de cari se bucura romano-catolicii.

XIII. I se pré târziu! — pentru că în poterea diplomei Leopoldine din an. 1691 în contr'a egalei îndreptăți a românilor cu celelalte națiuni privilegiate — afara de obstaculul religionar — acum obsta și caracterul de naționalitate. — De aceea încercările românilor la diet'a din 1744 pentru rescumperarea drepturilor politice nu putuă avea altu rezultat, decât articolul de lege VII din aceluși an, prin care episcopatul greco-catolic se înarticulă în legile țierei cu promisiunea acelor beneficii de care se bucură biseric'a rom.-cat., cu care s'a unitu, fără prejudiciul celorlalte religiuni, — séu cu alte cuvinte, — ei se facuă apendice la un'a din cele patru religiuni domnitoare, că și nobilii și liberi români de religiunea greco-catolică, că apendice la un'a séu alt'a din națiunile dominante.

Al. XIV. După atâtă esperința tristă, românii deveniă în fine la convicțiunea aceea, precum că numai schimbarea radicală a sistemului politic din punctul de vedere atât confessional câtă și național, li pôte ajută la egală îndreptățire cu cei-lalti locuitori ai țierei, — și de aceea în reprezentatiunea lor către diet'a din an. 1791 pretinsera recunoscerea și înarticularea națiunii române și a confesiunii lor că egali îndreptățite cu celelalte națiuni politice și confesiuni recepte. — Înse rezultatul acelei reprezentări fu numai din nouă pronunțare a celor trei națiuni și patru confesiuni recepte de factori politici ai constituției ardeleni iera pentru români se adăuse numai articolul 60 din 1791, prin care confesiunea gr.-or. neunită, care până atunci eră numai tolerată, i se garantă liberulu exercitiu religionar, iera credinciosiloru acestei religiuni li se promise că: „pro sua conditione ad instar reliquorum incolarum tractentur“.

Al. XV. Câtă de vagă fu acésta determinatiune legislativă, s'a vedutu apoi din gravaminele românilor îndreptate către diet'a din 1812, în care ei se plangu, că nici chiar locuitorii liberi români din fundul regiu, — care „omnem diversitatem juris excludit“, — nu se admitu

nici la administratiunea municipală, și chiar nici la învătarea și exercitarea vre-unei industrie, — ba în timpurile cele mai recinti națiunea saséscă, pre bas'a unei sisteme vage teritoriale și a unor privilegii neexplicabile se încercase, și se încérea încă și adă a eschide din fundul regiu și dela participarea la drepturile politice și economice ale aceluia pre cele mai însemnate părți a aceluia, locuite numai de români asiă pre scaunele filiali a Salistei și a Talmaciului și pre comunele țienătoare de teritoriul Branului, octroindu aci principie urbariale, cari nici cându nu au existat în fundul regiu. Chiar în programul sasilor din 4—5 în an 1872 facutu la Mediasiu, radica ei atari pretensiuni asupr'a scaunelor Salistei, Talmaciului și a ținutului Branului, cari atingu în un'a esențială parte și pre fostul regiment I român de granit, și se silescu în genere pre toti românii din fundul regiu ai eschide dela participarea la averea aceluia, până cândă pre de alta parte pretindu pentru sine, că națiune sasă, o predominare națională privilegiată; toate acestea pre bas'a unei interpretări a legiloru transilvanene susu citate.

Al. XVI. Despre aceea, că câtă de mare injuriție și consecință de feru avura eschiderea românilor dela drepturile publico-politice chiară și asupr'a drepturilor individuale de conlocuitori ai țierei, amu putea enumera exemple cu miile — va ajunge înse de a constată aci pre lângă cele arătate numai atâtă că chiar și în ajunul anului 1848 mai mulți tineri, fi ai cetățenilor brasoveni se respinseră din punctul de vedere național și religionar dela admiterea la praca lângă magistratură municipală, și dela învătarea meseriei de caldarario, saponariu și a. Ba până acolo mergea rigorea consecințelor sistemului de națiuni și religiuni privilegiate, încâtă românii brasoveni, cari pre timpul absolutismului Iosefinu radica o biserică comună cu vre-o câți-va greci din Brasiov se eschisera mai târziu dela administratiunea bisericească, sub cuventu că românii, că cetățenii neprivilegiați nu sunt capace de a participa la administratiunea unei corporații bisericesci, care de aceea se transpune greciloru straini că la ômeni privilegiați, — și vatemarea acésta principale a românilor, cu toate că deosebirea acésta între ômeni privilegiați și neprivilegiați politicește au încetatu, — nu se putuă vindecă nici până astăzi sub constitutionalismul cel liberal al Ungariei. —

Al. XVII. După astfelu de rezultate dureroase a diurnului proces politic al românilor fatia cu legea națiunilor și religiunilor privilegiate în Transilvania, uniunea acestei țiere cu Ungaria, care despre o parte se enunțase prin art. VII a dietei din Pojona din an 1847/8, iera de alt'a se pregătea a se primi și în diet'a Ardelului, a trebuit să intercedie și pre românii ardeleni cu atâtă mai mare încordare, cu câtă ei sperau cu totu dreptul, că prin atare actu nou de statu se voru putea mai usor vindecă și vechile injurii, ce le-au suferitu ei dela ținutarea și îngustitatea de anima a legislației ardeleni.

Al. XVIII. De aceea românii nu au fostu și nici nu s'au declarat vre-odată în contr'a principiului uniunii că unei legături strinse între Ardel și Ungaria, de cum a existat dela an. 1726 încôce; — dară edocti prin tristă esperința facutu cu ocașiunea actelor de statu dela an. 1437/8, 1526/8, 1691/3 1744 și 1791, ce le-amu atinsu mai susu, cu totu dreptul s'au pututu teme, că întocmindu-se actul uniunii prin o dietă, din care românii erau eschisi, celelalte națiuni și confesiuni voru transplantă iera toate viciile sistemului politic ardeleni și în noulu statu cu periclitarea intereselor locuitorilor români, care temere — durere! în urma s'a și arătat că n'a fostu nefundată.

Al. XIX. Deci românii ardeleni cu două săptămâni înainte de deschiderea dietei din Clusiu adunandu-se din toate părțile Ardelului în 15 Mai 1848 la Blasiu, și consultandu-se aci sub asistentia comisariilor regesci între altele și asupr'a cestiunii de uniune, au îndreptat atâtă către domnitoriul, câtă și către diet'a Ardelului o reprezentatiune cu rugarea, că mai întâi să se înarticuleze națiunea română și confesiunile ei, și prin urmare numai conchiemandu-se că atare de a luă parte la legislațiune că factoru egal îndreptat cu celelalte națiuni și confesiuni politice, să se ia și cestiunea uniunii la pertractare, — altcum protestéza în contr'a ori-cărei otariri de nobis sine nobis.

Al. XX. Déca se ascultă cererea cea dréptă a românilor macaru în ôra a 11-a, uniunea Ardé-

lului cu Ungari'a se proclama pre lângă concursulu românilor cu o mai mare și mai sigură unanimitate, decât s'a întâmplat, și se puté efectui fără tristețe urmări, ce le simțim până astăzi.

Al. XXI. Dăra diet'a celor trei națiuni și patru confesiuni recepte ale Ardélului, — cu tóte ca între propozițiunile regesci avé și cestiunea egalei îndreptățiri a românilor, desconsiderându drept'a ast'a a lor cerere, decretara uniunea Ardélului fără concursulu națiunei române și încă într'unu mod, care din nou vatemă cele mai vitali interese ale acesteia.

Al. XXII. Pentru ca, pre cându art. I alu dietei din Clusiu din an. 1848 despre o parte primesc egalitatea de dreptu a tuturor locuitorilor că și în Ungari'a, pre de alta parte sustiene institutiunea cea veche de trei națiuni privilegiate pre teritoriulu Ardélului unificatu cu teritoriulu Ungariei. — Ce valóre înso poté avé egalitatea de dreptu, libertatea personale fatia cu națiunile politice, am vedutu mai susu cându am aratatu ca, în ce chipu nobilulu său cetățienulu liberu român eră numai o paria politica fatia cu nobilii, și concetățienii celor trei națiuni politice. Iera cumca prin art. I ai dietei din Clusiu din an. 1848 într'adeveru s'au sustenutu acele trei națiuni politice se vede din mai multe urmări, și enume în d a t a și din § 1 alu acelu articulu de lege, care în legatura cu §. 3. alu art. VII alu dietei din Pojonu din an. 1847/8 conchlama în cas'a reprezentanților a dietei comune din Ungari'a 73 de reprezentanți nu ai locuitorilor din Ardél, ci ai celor 9 jurisdicțiuni magiare, 5 secuie, și 11 sase, apoi ai orașelor privilegiate; iera în cas'a de susu numai pre fostii regalisti ai Ardélului, cari după sistem'a politica a acestei țări n'au potutu fi alții, decâtu din sinulu celor trei națiuni politice și patru confesiuni recepte. Unde sunt asiă dăra chemati de a participă la legislațiune și românii că atari?

Al. XXIII. Déca din analis'a art. I și II alu dietei din Clusiu din an. 1848 nu s'au puté castigă deplina convingere despre intențiunea legislațiunei ardeleni, apoi proiectulu de lege alu deputatiunei regnicolare esmise pre bas'a § 2 alu art. I alu dietei din Clusiu pentru executarea legi de uniune nu mai poté lasă nici o umbra de îndoiéla, cumca ea a vrutu și mai departe a reservă drepturile publico-politice pre teritoriulu Ardélului numai pentru cele trei națiuni politice de mai înainte, pentru ca de-si acelu proiectu în art. I. în locu de uniune propune total'a unificare a Ardélului cu Ungari'a, în art. 2 vré sa sustiena legea electorală mestesiugita prin art. II alu dietei Clusiane în detrimentulu românilor și după unificarea Ardélului cu Ungari'a; — prin art. II imparte justiti'a numai între tabul'a regia a ungurilor și secuilor și între universitatea sasésca, — iera administratiunea publica între jurisdicțiunile unguresci, secuiesci și sasesci, cu acelu beneficiu ulterioare pentru națiunea sasésca, ca Comitetele națiunei sasesci alesu de însusi națiunea sasésca sa fia totu deodată și membru alu consiliului de statu în Pest'a; — apoi prin art. III limba magiara și sasésca se dechiara de oficióse și asiă mai incolo, pre cându de atari beneficiu pentru români nici vorba.

Al. XXIV. Cas'a reprezentanților Ungariei în adres'a ei din 10 Augusta 1861, s'a adoperatu de a justifică conclusele dietei din Clusiu din an. 1848 și fatia cu românii, mai cu sēma din acelu punctu de vedere ca acea dieta după constituțiunea Ardélului eră legale; ca la acea dieta a fostu chemati și au participatu și românii prin participarea nobililor și locuitorilor liberi români din Ardél, cu după aceea ablegatii români alesi pre bas'a reprezentanției generale a poporului pentru diet'a din Pest'a, prin participarea la acést'a au recunoscutu și faptele complinite urmate în urm'a concluseru dietei din Clusiu și asiă mai incolo.

Al. XXV. Nu este scopulu nostru aci de a ne lasă în discussiune mai afunda asup'r'a legalității dietei din Clusiu și a concluseru ei din an. 1848. Dăra după ce în espositiunea istorica de mai susu am aratatu ca însusi citarea actelor publice și a legilor ardeleni: ca națiunea română, care odinioară că atare eră partasia la legislațiunea țării, cu nedreptulu a fostu eschisa din aceea prin cele-lalte națiuni politice de acolo; — ca tocmai pentru aceea națiunea română fatia cu cele-lalte recepte pururea a purtat procesu politicu, care până astăzi încă nu s'a deslegatu, ca după tenórea art. XI din an. 1791 a Transilvaniei „dieta m o r d i n a r i a m c o n s t i t u n t — numai — status

et ordines trium nationum totius Principatus representantes; ca la acea dieta numai acestea au fostu și chemate; ca nobilii și locuitorii liberi români, și de n'aru fi fostu, după cum am aratatu, din privintie parte nationale parte confessionale impedati de a participă la drepturi publice — politice, — între cari se numeră și dreptulu electoral, ei n'au potutu reprezenta pre românii, cu atât'a mai putienu pre națiunea română, într'o dieta, unde acést'a națiune nu eră nici chemata și după nici o lege nici poté avé locu; — ca românii din adunarea lor din 3/15 Maiu 1848 au rugatu pre diet'a aceea a trium nationum de a primi și pre ei între sine, și nu li s'a ascultat rugarea; în fine ca legea electorală stabilită prin art. II alu dietei din Clusiu din an. 1848 e basata nu pre reprezentanți'a poporului, ci pre sistem'a teritoriale a națiunilor privilegiate, — ca prin urmare vre-o câți-va deputati români, cari din întemplant au esitu din urn'a acelei legi electorale, nici decâtu n'au potutu reprezenta pre națiunea română cea nechemată și nepermisa în dieta, ci celu multu numai pre alegatorii respectivului cercu electoral alu jurisdicțiunilor magiare, secuie și sase — și nicairi române, — apoi apriatu se vede ca argumentele justificătoare ale adresei susu amintite și celu putienu fatia cu noi românii din Ardél nu stau, și ca conclusele dietei Clusiane chiaru déca după tenórea legilor ardeleni sunt legale, dreptatea și ecuitatea precum și întiepciunea politica li lipsesce cu totul.

Al. XXVI. De aceea nici nu eră de lipsa de a mai justifică a posteriori o lege déjà făcuta acolo, unde capulu lucrului e de a castigă pre o impopulațiune asiă de respectabile, precum e națiunea română, pentru legatur'a ei mai strinsa de interesele statului unguru, mai cu sēma prin midilóce morali, precum e prin dreptate și ecuitate, cari sunt mai puternice decâtu paragrafele.

Al. XXVII. Acést'a necesitate spre laud'a casei reprezentanților din Ungari'a dela an. 1861, trebuie sa constatăm ca o a recunoscut'o și adres'a ei din 10 Aug. 1861, cându după ce recunosce, ca legile aduse, de-si au multe scaderi, ele se potu îndreptă, — au mai adaugatu și următoarele cuvinte: „Cu tóte acestea noi scim, cumca sentimentulu de nationalitate, care se desvólta totu mai tare, merita cuvenita atentiune, și cumca acelu nu se mai poté mesurá cu mesur'a temporiloru trecute și a legiloru mai vechi. Noi nu vomu uitá nici aceea, cumca locuitorii Ungariei, cari nu sunt de nationalitatea și limb'a magiara, sunt tocmai asiă cetățienii ai Ungariei, și de aceea suntemu cu cea mai mare sinceritate gat'a, de a li asigurá prin lege tóte acelea, ce cere în privintia acést'a interesulu lor și alu patriei întregu“. — Sa vedemu acum în ce chipu a deslegatu mai târziu diet'a Ungariei promisiunea data?

Al. XXVIII. După ce prin intercesiunea barbatilor de nationalitate magiara, cari dela an. 1860 până 1865 au statu în fruntea trebilor ardeleni, că cancelari și ministri ai Majestăției Sele regelui și Mare-Principe alu Ardélului, și anume a Baroului Franciscu Kemény, care a midilócit convocarea dietei ardeleni prin rescriptulu regie din 19 Sept. 1861, în a cărei propozițiuni regie primul locu ocupă „i n a r t i c u l a t i o n a t i o n a l e s R o m a n a e i n t e r c e t e r a s n a t i o n e s r e c e p t a s, — apoi a contelui Franciscu Nadasdy, care a midilócit convenirea dietei din Sabiu dela an. 1863/4, în care se înarticulă națiunea română și se regulă usuarea celor trei limbi a patriei și pre bas'a egalei îndreptățiri nationale se instituira tóte oficiile publice, apoi se compilă și o lege electorală dreptă, ce multiamă pre toti locuitorii țării, în fine a contelui Franciscu Haller, care a midilócit convocarea dietei ardeleni din Clusiu pre 19 Novembre 1865, în care românii folosindu-se de limb'a lor au pretinsu respectarea înarticulărei déjà complinite a națiunei române: după tóte acestea apoi urmă rescriptulu regie din 25 Dec. 1865, prin care ardelenilor li se concese de a tramite reprezentanții soi, la diet'a de încoronare din Pest'a, spre a se aduce la o deslegare multiamitóre referintiele de statu ale Ardélului fatia cu Ungari'a, precum și a tuturor tieriloru țienătoare de corón'a Ungariei fatia cu imperiulu austriacu, — conditionan-

du-se totu deodată definitiv'a uniunei a Ardélului dela considerarea drepturilor speciale ale Ardélului și dela garantiile pretensiunilor de dreptu ale diferitelor nationalități și confesiuni, — iera până atunci sa se sustiena în vigóre drepturile castigate.

Al. XXIX. De și modulu convocării asteia a datu românilor Ardeleni destula cauza de îngrijire pentru drepturile și viitorulu lor, rescriptulu convocatoriu coprindea în sine și asigurările odihnitoare. Îngrijirea noastră se concentră mai cu sēma la acea împregiurare, ca ardelenii se chiamara la diet'a de încoronare din Pest'a iera-si după art. II alu dietei Clusiane, din 1848. — Abstragendu acum dela dificultățile în contr'a acelu articulu de lege aduse de noi mai susu din punctulu de vedere alu basei lui pre sistem'a teritoriale aceluor trei națiuni privilegiate cu escluderea națiunei române; — abstragendu și dela întrebarea, déca acea lege a fostu prevediuta cu tóte atributtele unei legi, în întielesulu chiaru alu constituțiunei ardeleni până atunci vigente; abstragendu și dela acea dilema juridica, ca după ce prin art. I încheiându-se uniunea cu Unguri'a despre o parte diet'a Ardélului nici nu mai eră competente, fără reprezentanții Ungariei, cu care s'au unitu, d'a mai aduce și alte articule de lege, și cu atâtu mai putienu o lege electorală contraria principiiloru legi electorale ungare basate pre reprezentanți'a poporului, iera despre alta parte, după ce noulu statu cu care s'a unitu Ardélulu are déjà în legile sele și anume în art. V, VI și VII a dietei din Pest'a, din 1848, deplina provisiune și pentru reprezentarea Ardealului unitu; — noi abstragendu dela tóte aceste și alte asemenea consideratiuni: nu potemu totu-si sa trecemu cu vederea aci acea împregiurare foarte momentósa, ca — după ce art. II alu dietei Clusiane din 1848 chiaru după tenórea lui a fostu adusu numai a d h o c p e n t r u d i e t ' a U n g a r i e i c o n v o c a t a p r e 2. I u l i u 1848, — elu nu mai poté avea valóre legala și pentru alta dieta convocata după 17 ani, prin urmare întrebuintiarea acelu articulu de lege și pentru diet'a de încoronare din 1865, noi trebuie sa o privim de o octroire și atunci, cându nu i s'aru fi mai adausu și alte octroiri, precum e estinderea ei și pentru teritoriale regimentelor de granitia dela Nasaudu și Orlato, cari nu se coprindeau în art. II din 1848.

Déca asiă dăra eră lipsa de o octroire apoi tocmai asiă se poté octroi și legea electorală din 1791 cu estinderea ei și preste fostii iobagi și graniciari acum eliberati, și tocmai asiă și legea electorală compilata în diet'a din Sabiu; — séu déca vointia a fostu de a legă conchamarea Ardelenilor tocmai cu punctulu de vedere celu strensu alu legalității din 1848, apoi mai simplu aru fi fostu aplicarea legi electorale din Ungari'a, care în art. V, VI și VII facuse destula provisiune spre aceea și pentru teritoriulu ardeleanu.

Al. XXX. Dăra cu tóte aceste scadiaminte a convocării ardelenilor la diet'a de încoronare din Pest'a, românii ardeleni considerându-se pre sine în puterea legi de înarticularea națiunei lor din an. 1863/4, care chiaru după tenórea rescriptului convocatoriu avé sa rămăna în valóre, de națiune recepta și egala îndreptățita cu cele-lalte națiuni recepte ale Ardélului, pre lângă ulterioară acceptare, ca și legea electorală pentru ardeleni se va îndreptă amesuratu principiiloru legi electorale din Ungari'a, au alesu la diet'a din Pest'a și ablegatii soi putien, ce i-au potutu scóte după modalitatea art. II din 1848, au mersu la diet'a de încoronare din Pest'a, și ce a ispravitu aci? —

Al. XXXI. Diet'a Ungariei a regulatu referintiele de statu între tierile țienătoare de corón'a Ungariei despre o parte, și despre alt'a între cele-lalte țieri ale Domnitoriului comunu, prin art. XII din a. 1867. Ablegatii români ardeleni n'au dificultatu aducerea acelei legi, pentru ca jacea și în interesulu românilor regularea trebilor comune pre o basa mai independentă a dreptului de statu alu tieriloru țienătoare de corón'a Ungariei fatia cu cele-lalte țieri ale Domnitoriului comunu, considerându pertractările și conclusele încheiate în privintia acést'a de progresu alu constitutionalismului și alu independintiei de statu. Iera déca românii au avut vre-o dorintia speciala în privintia acést'a, apoi acést'a se reducea numai la pretensiunea de a fi și ei într'o proporțiune câtu se poté mai ecuitabile considerati la participarea delegatiunilor esmitende pentru trebile comune că nu pactulu dualismului sa degen-

redie într'unu operatu de asuprire a singurateceloru nationalități. — Acestu postulat in se ei și l'au rezervatu, după cum aducea natur'a lucrului, pre tempulu cându in sensulu rescriptului convocatoriu eră sa se pertractedie apoi indată și despre legaturile singurateceloru tieri ale corónei Ungariei cu acestu statu.

Al. XXXII. In privint'a Croatiei și a Fiumei s'au inceputu pertractările mai întâiu pre calea confidentiale între barbatii cei mai insemnati din ambele tieri, cari apoi prin reprezentantiele lor au și încheiatu pacturile, in cari prin mutua cointelegere s'au intalnit, garantandu-le prin lege formală. — Sa vedemu in sa cum s'a urmatu acést'a cu Ardélulu și anume cu natiunea româna din Ardélulu?

Al. XXXIII. După primirea articolului XII de lege prin ambele case ale dietei ungare, și pre cându acestu articol de lege eră substernutu spre sancționare (ceea ce a și urmatu in 28 Iunie 1867), regimulu Ungariei esoperéza și publica rescriptele din 20 Iunie 1867, prin cari se desolve diet'a ardéléna din 1865, și conclusele aduse in diet'a asiá numita provinciale din Sabiu se punu afara de valóre, apoi de aci încolo pre bas'a indemnătăiei, ce si-o esopera dela dieta, și pre care dealtmintea o putea folosi fôrte bine spre complanarea trebilor ardeleni pre calea mutui cointelegeri cu tóte natiunalitățile din Ardélulu, — in locu de acést'a — in decursulu ulterioare mai de unu anu și jumătate alu sesiunei dietale de atunci nu face alta, decâtu pured cu tóta puterea discretionara de a centralisá tóte afacerile ardeleni, — de a restringe folosirea limbei române, de a destitui pre functionarii români, pâna și pre cei ce siedeau in dieta, — de a suprima și manifestatiune de gravamine și postulate, — și numai după ce prin atari mesuri se constrinsera românii ardeleni de a goli paharul ameraciunilor pâna la ultim'a picatura, in cele din urma dîle ale primii sesiuni dietale se precipitara legea de uniune și legea de natiunalitate, cari interesau pre români mai multu.

Al. XXXIV. Intre atari impregiurări și acei putieni obligati români ardeleni, ce se strecurase prin strimtorile legii electorale a dietei ardeleni din 1848 și sosira in diet'a de încoronare din Pest'a vedindu, ca prin rescriptulu din 20. Iunie 1867 se stersera și inarticularea natiunei române, au perdutu și ei bas'a intrării lor in acést'a dieta, asigurata prin rescriptulu convocatoriu din 25 Decemvre 1865 și vedindu amaraciunea comitentiloru connationali de acasa, precum și mahnitunele întregii natiunei române, parte au parasitu diet'a, parte au ramas in ca aci, că să fia martori, cum se potu nimici sperantiele de 20 ani și a acelor'a, cari avura credint'a cea tare d'a mai putea sperá pâna in ultimulu momentu, și asiá departându-se și ei de acolo, sa nu se mai reintórca la sesiunea urmata.

Al. XXXV. Cum ca legea, prin care diet'a din Sabiu a regulatu referintiele de statu ale Ardélului fatia cu cele-lalte tieri ale imperiului, care regulare altu-cum a fostu numai o consecintia a initiativei facute între impregiurările anului 1860, parte mare de insusi barbatii frontasi ai Ungariei, și la care și ardelenii din necesitatea situatiunei politice de atunci au trebuit sa se acomodeze, după încheerea art. XII din 1867. s'au stersu, o întielegemu și noi că o urmare naturală a acestei legi năue. — Dara cum-ca totu de odata a trebuit sa se caseze și legile despre inarticularea natiunei române și despre egal'a îndreptăire a celor trei limbi de tiéra a Ardélului, într'adeveru! nu o potemu coprinde, pentru ca acele două legi nici nu stau in contradicere cu art. XII din 1867. și nici nu puteau prejudecă regularei referintielor de dreptu ale Ardélului facia cu Ungari'a, după cum art. XII n'au potutu prejudecă nici posterioarei regulări a atărora referintie a Croatiei și Fiumei facia cu Ungari'a, — apoi și altcum acele două legi ale dietei din Sabiu nu dedeau româniloru mai multu dreptu decâtu posedau déjà fia-care dintre cele-lalte natiuni din Ardélulu, ci eră unu postulat vechiu alu româniloru pentru sustinerea esistentiei sele, iéra dreptulu sustinerei de sine e suprem'a lege, de care nu se pôte deslegá fâra a-si negá esistentia. — Dara chiaru și in punctulu de vedere alu strictei legalități, și cu atâtu mai putienu apoi alu oportunităiei și întiepletiunei politice nu eră justificavera cassarea aceloru-două legi, pentru ca abstragându dela notorietatea, ca multe patente și ordinatiuni chiaru din tempulu absolutismului, mai

stau pâna astadi in vigóre și legislatiunea Ungariei și a Ardélului ni testéza mei multe legi antecoronaționali, provinciali, bá chiaru și de teritorie mai partiali, cari prin usu și prin tacit'a recunoscere, séu prin posterioara sancționare s'au primitu între legile tierii, prin urmare, deca legislatiunea Ungariei din punctulu de vedere alu srtictului seu constitutionalismu n'a potetu recunósce legalitatea dietei din Sabiu, aru fi potutu totu-si, după promisiunile date, chiaru și altu-cum din deosebit'a consideratiune a natiunei magiare, facia cu natiunea româna, cari ambele și după situatiunea etnografica suntu avisate a se spriginí un'a pre alt'a, sa substitue acele două legi delaturate prin alte două legi ale sele de asemenea tenóre. Chiaru și tenorea, sensulu și scopulu art. XII din 1867, in puterea cărui'a pactulu dualismului se încheiá între tierile corónei Ungariei, ca unulu dintre contrahenti, și între tierile cele-lalte supuse Maj. Sele cá alu doilea contrahentu, și asiá recunósce și pre Transilvani'a, cá și pre Croati'a c. ap. cá membri celui dintâiu contrahentu, a pretinde — de jure respectarea drepturiloru transilvane și in ele ale natiunei române.

Sa vedemu in sa ce au substituitu?
(Va urmă.)

Clusiu in 18 Iunie 1872.

Onorata Redactiune! Alegerile dietale atát'a cuprindu spiritele omenesci, încátu nu e minutu, sa nu audi de unulu séu de altulu întrebându: cine va candidá aci, cine va dincolo? cine are nuanse de reesire in estu séu acelu cercu de alegere? Óre românii alege-vorú — ori bá? cine e candidatul lor? Cu care partida voru dá mân'a? Ori de ce convingere politica suntemu? Cându se va conchiamá conferintia generala? Ce programu va statorí? etc. etc.

Atâtea întrebări, câtu omulu cugetatoriu trebuie sa vina confusu, nesciundu la minutu, care întrebare și cum sa o deslege.

Trebuie sa o marturisimu, ca situatiunea e grea, și o orientare bine pipaita și mai grea, de óre ce ne imboldiescu și impregiurările, și totu ne silescu a afli o deslegare câtu se pôte de corecta. —

Precum s'au facutu și in alte jurisdictiuni, asiá și la noi in comitatulu Clusului s'au desfiptu dîu'a alegeriloru pre 1-a Iuliu a. c.

Au trebuitu dara sa se cugete și românii din acestu comitatu ce tienuta sa stabileze fatia cu actulu de alegere. După lungi consultări și debateri mature și serióse amu venit la convictiunea aceea, ca noi românii amu pacatui contr'a intereselor năstre nationali, cându in cercurile acele unde preponderámu și dispunemu de o majoritate insemnata, și unde prin urmare amu putea reesi cu unu candidatu nationalu român, — nu ne-amu folosi de dreptulu nostru constitutional, și n'amu alege unu ablegatu român, care aru intruni indeplina mesura increderea alegatoriloru. —

Inse cá sa se póta realizá și o solidaritate in afacerile năstre nationale și in deosebi, cá deputatii români alegândi sa urmédia in cauzele nationale in solidaritate, au aflatu de lipsa conferintia respective comitetulu centralu a partitului nationalu din acestu comitatu avendu, in vedere, ca nepotendu-se tienea o conferintia generala, și nefiindu statoritu programulu nationalu prin aceea, și vedindu și aceea, ca nici nu se va putea tiene aceea conferintia înainte de alegeri, — in fine considerându comitetulu ca solidaritatea numai prin unu programu nationalu se pôte ajunge și realizá: au decisu, ca numai pre acelu român sa-lu alegemu de deputatu dietalu, care se va deoblegá in scrisu, ca va urmă și se va tienea tienea strictu de programulu nationalu statorindu prin o conferintia ori congresu generalu român.

Prin acést'a au cugetatu comitetulu, a nu preocupá nici conclusele conferintiei, și de alta parte as-i solvá datorintia și fatia cu natiunea.

In urm'a acestui decisu, — fiindu noi românii in cerculu alegatoriu din Câmpia — a Mociului, — in majoritate absoluta — s'au facutu și candidarea in persón'a dlui Petru Nemesiu secretariu minist. și membru alu comitetului permanentu comitatensu, — cunoscendu membrii comitetului nationalu și aceea impregiurare, ca numitulu candidatu posiede pre deplinu increderea alegatoriloru din acelu cercu, unde cá judecatoriu singulariu au petrecutu 1½ anu, și si-au sciutu castigá simpatihie, incre-

derea tuturor locuitoriloru, care și adi s'a manifestatu prin dorint'a esprimata, de a primi candidarea din acelu cercu.

Precum sciú d. Nemesiu au și primitu candidarea onorifica și si-au și espusu pre scurtu credeulu seu politicu inca in siedint'a comitetului centralu: care se cuprinde pre scurtu in două puncte: 1.) Recunósce de basa a constitutiunei și o sustiene impacatiunea din a. 1867 încheiata între Ungari'a și Austri'a; 2) In legatura cu acést'a s'a deobligatu a urmă și a se tienea strictu de programulu nationalu statorindu prin conferintia generala. La acestu programu — nevoindu a preocupá nici într'o privintia conclusele conferintiei generale, și de alta parte avendu tóta incredere in onestitatea și romanismulu candidatului —, conferintia româna n'au avutu nici o observare, fiindu convinsa ca neconsunându acestu programu cu cel'a statorindu alu conf. generale, candidatulu — și sperámu — alesulu — și va cunósce datorintiele sele fatia cu alegatorii sei.

Sórtea au voitú, cá și inteligintia magiara din acelu cercu de partid'a drépta sa se unésca cu noi românii in susu numitulu nostru candidatu, și impregiurarea acést'a va conferi multu la reesirea lui la alegere, de óre-ce și pardid'a drépta dispune de o fractiune insemnata, și avemu tóta sperantia, ca vomu reusi cu candidatul nostru, de și candidatulu partidei stangace Deési S. e unu barbatu cu mare popularitate pre Câmpia și de unu caracteru nepatatulu solidu.

In cerculu de susu alu comitetului in loculu fostului deputatu Carolu Zeyk secretariu de statu, (care cum se aude voiesce a candidá in Opidulu Cosiogn'a) au candidatu partid'a deakiana pre Lécszay Lajos jude la tabl'a reg. a cărui reesire inca e sigura.

In cetatea Clusiu eri s'a facutu candidarea prin partid'a deakiana: Candidatii suntú: Contele Em. P é c h y com. reg. și I. H a j o s consiliariu de sectiune și conducatoriu a directiunei pentru desdaunarea pamentului.

Alegerea in Clusiu va fi in 4 Iuliu. Partid'a stenga se vede ca aicea inca nu si-a aflatu candidati, de cumva nu va aduce din Pest'a pre vre-unu cadiutu de acolo.

Despre petrecerea ministriloru in mijloculu nostru veti fi cetitu pre largu din jurnalele locale, afli de prisosu, a vi le reinprospetá, numai atát'a adaugu, ca Es. Sea Dlu Metropolitu Dr. Vancea inca si-au facutu cortenirea și au conferitu cu ministru Presiedintele o óra. Resultatulu lu scimu ca o se avemu conferintia séu congresu după alegeri. — Es. Sea au petrecutu in mijloculu nostru numai diu'a de 13-a l. c. și in 14-a s'a grabitu cátra casa. —

Cu aceste remánu cu deosebita stima alu onoratei Redactiuni.
de C a r b u n a r i u.

Concursu.

In Institutulu pedagogicu de statu pentru fetitio din Clusiu se va institui in 1 Octobre 1872 adeca cu inceputulu anului venitoriu scolasticu un'a nou'a I classa.

Eleve, cari voiescu a se pregati pentru cariera invetiatorésca, și voru a fi primite in acést'a classa, debuie sa fia implinitu etatea de 14 ani, sa fia absolvitu studiile din scólele elementare superioare, și sa posieda o constitutiune trupésca sanatósa.

Elevele suscipiende voru avea a depune esamenu de primire din studiile scóleloru elementare suprioare (limb'a magiara, geografi'a, istori'a Ungariei, aritmetic'a, istori'a naturala și fisic'a).

Esamenele de primire se voru tiene in dílele de 1, 2 și 3 A u g u s t u 1872 st. n. in localitățile institutului pedagogicu.

Elevele, cari voru a fi primite in acést'a au de a-si inaintá concursurile lor pâna inclusive in 25 I u l i u a. c. st. n. la subscrisulu notariu directiunálu (Clusiu strad'a monastarului interne numerulu 184).

Suplicele sa fia provedute cu: 1) testimoniu de bodediu; 2) testimoniu scolasticu; 3) testimoniu de religiune; 4) testimoniu medicalu, și 5) cu unu testimoniu de paupertate, deca voiesce elev'a a fi impartasita cu unu ajutoriu din partea statului in sustentarea comuna.

Clusiu, 18 Maiu 1872.

Din siedint'a senatului directiunálu.

(3—3) K o v á c s A n t a l,
notariu.